

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 13 października 2011 r.*

W sprawach połączonych C-431/09 i C-432/09

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez hof van beroep te Brussel (Belgia), postanowieniami z dnia 27 października 2009 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 2 listopada 2009 r., w postępowaniach:

Airfield NV,

Canal Digitaal BV

przeciwko

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam)
(C-431/09),

i

Airfield NV

* Język postępowania: niderlandzki.

przeciwko

Agicoa Belgium BVBA (C-432/09),

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský (sprawozdawca), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,
sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 25 listopada 2010 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Airfield NV i Canal Digitaal BV przez T. Heremansa oraz A. Halle-mans, advocaten,

— w imieniu Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) przez E. Marissens, advocaat,

- w imieniu Agicoa Belgium BVBA przez J. Windeya oraz H. Gilliamsa, advocaten,
- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez H. Krämera oraz W. Roelsa działających w charakterze pełnomocników.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 17 marca 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 1 ust. 2 lit. a)–c) dyrektywy Rady 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz.U. L 248, s. 15).
- ² Wnioski te zostały złożone w ramach sporów między Airfield NV (zwaną dalej „Airfield”) i Canal Digitaal BV (zwaną dalej „Canal Digitaal”) a Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) (belgijską organizacją autorów, kompozytorów i wydawców, zwaną dalej „Sabam”) (C-431/09) oraz między Airfield

a Agicoa Belgium BVBA (zwaną dalej „Agicoa”) (C-432/09) dotyczących obowiązku, ciążącego na Airfield i Canal Digitaal, uzyskania zezwolenia na publiczny przekaz utworów.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 5, 14, 15 i 17 dyrektywy 93/83 stanowią:

„(5) Osiągnięcie [...] celów [Unii] w odniesieniu do transgranicznego przekazu satelitarnego i retransmisji drogą kablową programów z innych państw członkowskich jest nadal zablokowane przez szereg różnic w przepisach krajowych w zakresie prawa autorskiego oraz w pewnym stopniu niepewnością prawną; oznacza to, że posiadaczom praw zagraża sytuacja, w której ich utwory mogą być wykorzystywane bez wypłaty wynagrodzenia, a indywidualni posiadacze wyłącznych praw w różnych państwach członkowskich mogą blokować korzystanie z posiadanych przez nich praw; niepewność prawna stanowi przede wszystkim bezpośrednią przeszkodę dla swobodnego obrotu programów [wewnątrz Unii].

[...]

(14) Niepewność prawną dotyczącą nabywania praw, która utrudnia transgraniczny przekaz satelitarny, można zlikwidować przez zdefiniowanie na poziomie [Unii] pojęcia publicznego przekazu satelitarnego, co sprecyzuje jednocześnie miejsce

publicznego udostępnienia; definicja taka jest niezbędna w celu uniknięcia jednoczesnego stosowania kilku ustawodawstw krajowych w odniesieniu do jednego przekazu; publiczny przekaz satelitarny ma miejsce wyłącznie wtedy i w tym państwie członkowskim, w którym organizacja radiowa i telewizyjna [nadawca] kontroluje i odpowiada za sygnały będące nośnikami programu, w postaci zamkniętego łańcucha transmisyjnego [łańcucha przekazu], skierowanego do satelity i z powrotem na Ziemię; zwykłych procedur technicznych dotyczących sygnałów będących nośnikami programu nie należy uważać za przerwy w łańcuchu transmisyjnym.

- (15) Umowne nabycie wyłącznych praw do nadań programów musi być zgodne z każdym ustawodawstwem dotyczącym praw autorskich i praw pokrewnych w państwie członkowskim, w którym ma miejsce publiczny przekaz satelitarny.

[...]

- (17) Wskazane jest, aby strony przy uzgadnianiu wysokości wynagrodzenia za nabyte prawa uwzględniały wszystkie aspekty nadania, takie jak faktyczna i potencjalna liczba odbiorców oraz wersja językowa”.

4 Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/83:

„Do celów niniejszej dyrektywy »satelita« oznacza satelitę działającego na pasmach częstotliwości, które na mocy prawa telekomunikacyjnego zastrzeżone są dla wysłania sygnałów do odbioru publicznego lub dla zamkniętych połączeń między dwiema stacjami. Niemniej jednak, w drugim przypadku, warunki indywidualnego odbioru

sygnałów muszą być porównywalne z warunkami mającymi zastosowanie w pierwszym przypadku”.

5 Artykuł 1 ust. 2 lit. a)–c) tej dyrektywy przewiduje:

„a) Do celów niniejszej dyrektywy »publiczny przekaz satelitarny« oznacza działanie, w wyniku którego sygnały będące nośnikami programu przeznaczonego do odbioru publicznego, pod kontrolą organizacji radiowej i telewizyjnej [nadawcy] i na jej [jego] odpowiedzialność, wprowadzane są do zamkniętego łańcucha przekazu, prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię.

b) Satelitarny przekaz publiczny pojawia się wyłącznie w państwie członkowskim, w którym sygnały będące nośnikami programu są wprowadzane pod kontrolą organizacji radiowej i telewizyjnej [nadawcy] i na jej [jego] odpowiedzialność, do zamkniętego łańcucha przekazu, prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię.

c) W przypadku kodowanych sygnałów będących nośnikami programu publiczny przekaz satelitarny następuje pod warunkiem publicznego udostępnienia [udostępnienia odbiorcom] przez organizację radiową i telewizyjną [nadawcę] lub za jej [jego] zgodą środków dekodowania”.

6 Artykuł 2 dyrektywy 93/83 stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów określonych w niniejszym rozdziale państwa członkowskie ustanawiają na rzecz autora wyłączne prawo do wydawania zezwoleń na publiczny przekaz satelitarny utworów chronionych prawem autorskim”.

- 7 Zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10):

„Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiekolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

- 8 Motyw 27 dyrektywy 2001/29 uściśla w tym względzie, że „[z]wykłe dostarczenie urządzeń przeznaczonych do umożliwienia lub dokonania przekazu nie stanowi samo w sobie przekazania w rozumieniu niniejszej dyrektywy”.

Prawo krajowe

- 9 Artykuł 1 ust. 1 akapit czwarty loi du 30 juin 1994 relative au droit d’auteur et aux droits voisins (ustawy z dnia 30 czerwca 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, *Moniteur belge* z dnia 27 lipca 1994 r., s. 19297), w brzmieniu zmienionym, stanowi:

„Jedynie autor utworu literackiego lub artystycznego jest uprawniony do publicznego przekazu tego utworu, niezależnie od procedury, włącznie z udostępnieniem go odbiorcom w taki sposób, że każdy może mieć do niego dostęp w indywidualnie przez siebie wybranym miejscu i czasie”.

- ¹⁰ Artykuły 49 i 50 tej ustawy stanowią w istocie powtórzenie brzmienia art. 1 ust. 2 lit. a)–c) dyrektywy 93/83.

Okoliczności faktyczne i pytania prejudycjalne

- ¹¹ Airfield, działająca pod nazwą handlową TV Vlaanderen, jest spółką belgijską, która prowadzi działalność jako dostawca telewizji satelitarnej proponujący widzom pakiet kanałów transmitowanych przez satelitę, które w związku z tym mogą być łącznie słuchane i oglądane przez jego abonentów przy wykorzystaniu dekodera satelitarnego (zwaną dalej „dostawcą pakietu satelitarnego”).
- ¹² Pakiet kanałów oferowany przez Airfield obejmuje dwa rodzaje kanałów telewizyjnych. Oprócz kanałów, które mogą być odbierane za darmo, pakiet ten obejmuje kanały zakodowane, które mogą być odbierane wyłącznie po odkodowaniu. Aby móc oglądać te kanały, klient musi zatem zawrzeć umowę abonencką z Airfield, która za wynagrodzeniem dostarcza mu kartę umożliwiającą dekodowanie (zwaną dalej „kartą dekodującą”).
- ¹³ Aby oferować swój pakiet kanałów, Airfield korzysta z usług o charakterze technicznym Canal Digitaal, będącej spółką niderlandzką, która należy do tej samej grupy co Airfield.
- ¹⁴ Canal Digitaal zawarła ze spółką będącą operatorem systemu satelitarnego Astra umowę, na podstawie której spółka ta oddaje Canal Digitaal w dzierżawę pojemność nadajnika dla radia cyfrowego oraz telewizji cyfrowej na tych satelitach.

- 15 Następnie Canal Digitaal zawarła z Airfield umowę o usługę, w której zobowiązała się, począwszy od dnia 1 stycznia 2006 r., do poddzierżawienia na rzecz Airfield dzierżawionej przez siebie pojemności nadajnika Astra, celem emisji programów telewizyjnych i radiowych w Belgii i Luksemburgu. W ramach emisji programów telewizyjnych Canal Digitaal zobowiązała się również do świadczenia usług o charakterze technicznym, m.in. wysyłania, multipleksacji, kompresji, kodowania i przesyłania danych, które są konieczne, aby Airfield mogła emitować telewizyjne usługi cyfrowe w Belgii i Luksemburgu.
- 16 Airfield zawarła również szereg umów z nadawcami, których kanały wchodzą w skład jej pakietu satelitarnego. Sposoby współpracy między Airfield i nadawcami różnią się w zależności od sposobu transmitowania danych programów telewizyjnych, które to programy są emitowane, w ramach wspomnianego pakietu satelitarnego, albo w ramach transmitowania pośredniego (zwanego dalej „pośrednią transmisją programów telewizyjnych”), albo w ramach transmitowania bezpośredniego (zwanego dalej „bezpośrednią transmisją programów telewizyjnych”).

Pośrednia transmisja programów telewizyjnych

- 17 Transmisja pośrednia programów telewizyjnych przy wykorzystaniu pakietu satelitarnego Airfield jest dokonywana na dwa sposoby.
- 18 W ramach pierwszego z tych sposobów nadawcy drogą naziemną wysyłają sygnały będące nośnikami ich programów do urządzeń Canal Digitaal umieszczonych w Vilvoorde (Belgia). Canal Digitaal kompresuje i szyfruje sygnały, aby wysłać je, przy wykorzystaniu łącza szerokopasmowego, do swojej stacji znajdującej się w Niderlandach, zapewniającej połączenie z satelitą Astra. Zanim sygnały te zostaną przez tę stację nadane do wspomnianej satelity, zostają zakodowane. Klucz umożliwiający

widzom odkodowanie tych sygnałów jest zawarty w karcie dekodującej udostępnionej Airfield przez Canal Digitaal. Gdy konsument zawiera umowę abonencką z Airfield, otrzymuje tę kartę.

- 19 W ramach drugiego z tych sposobów nadawcy przekazują poprzez satelitę sygnały będące nośnikami ich programów. Canal Digitaal odbiera sygnały satelitarne, zakodowane i niedostępne dla widzów, w Niderlandach i w Luksemburgu. W razie potrzeby odkodowuje je, ponownie szyfruje i przekazuje do satelity Astra. Abonenci Airfield mogą te sygnały dekodować za pomocą karty dekodującej, którą Canal Digitaal udostępnia Airfield.
- 20 Airfield zawarła z nadawcami umowy zwane „carriage”.
- 21 Zgodnie z tymi umowami Airfield wydzierżawia tym nadawcom pojemność transpondera satelitarnego na potrzeby rozpowszechniania programów telewizyjnych dla telewidzów zamieszkałych między innymi w Belgii i Luksemburgu. Airfield zapewnia, że uzyskała zezwolenie spółki obsługującej satelitę Astra na poddzierżawienie tej pojemności wspomnianym nadawcom.
- 22 Airfield zobowiązała się ponadto do odbioru sygnału programów telewizyjnych wspomnianych nadawców w stacji centralnej „uplink”, skompresowania tych sygnałów, ich multipleksacji, zaszyfrowania i wysłania ich do satelity w celu emisji i odbioru.
- 23 Nadawcy ci płacą Airfield wynagrodzenie z tytułu dzierżawy i świadczenia wspomnianych wyżej usług.

- ²⁴ Ze swojej strony nadawcy udzielają Airfield zezwolenia umożliwiającego symultaniczny ogląd przez jej abonentów, w szczególności w Belgii i w Luksemburgu, ich programów nadawanych przy wykorzystaniu satelity Astra.
- ²⁵ W zamian za prawa udzielone przez tych nadawców na rzecz Airfield i za przysługujące tej ostatniej dyskrecyjne uprawnienie do wykorzystywania programów telewizyjnych w jej ofercie Airfield musi płacić nadawcom wynagrodzenie, którego wysokość uwzględnia liczbę jej abonentów i programy nadawane na odnośnym obszarze.

Bezpośrednia transmisja programów telewizyjnych

- ²⁶ W ramach bezpośredniej transmisji programów telewizyjnych przy wykorzystaniu pakietu satelitarnego Airfield nadawcy sami szyfrują sygnały i wysyłają je w kraju pochodzenia bezpośrednio do satelity. Udział Airfield i Canal Digitaal ogranicza się do dostarczenia odnośnym nadawcom kluczy dostępu, tak aby stosowane były prawidłowe kody w celu umożliwienia abonentom Airfield późniejszego odcodowania programów przy wykorzystaniu karty dekodującej.
- ²⁷ Z takimi nadawcami Airfield zawarła umowy zwane „heads of agreement” określające prawa i obowiązki nadawców i Airfield, które to prawa i obowiązki są analogiczne do wymienionych w pkt 24 i 25 niniejszego wyroku.

Postępowanie przed sądem krajowym

- ²⁸ Sabam jest belgijską organizacją spółdzielczą reprezentującą autorów w zakresie zarządzania ich prawami poprzez udzielanie zezwoleń na korzystanie z należących do nich utworów i poprzez pobieranie wynagrodzeń z tytułu tego korzystania.
- ²⁹ Agicoa jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi reprezentującą belgijskich i międzynarodowych producentów utworów audiowizualnych na potrzeby zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi do filmów i innych utworów audiowizualnych z wyjątkiem wideoklipów. Z tego tytułu pobiera ona wynagrodzenie.
- ³⁰ Sabam i Agicoa uznały, że Airfield dokonuje ponownej emisji programów telewizyjnych, które zgodnie z Konwencją berneńską z dnia 9 września 1886 r. o ochronie dzieł literackich i artystycznych były już transmitowane przez nadawców i że wobec tego powinna uzyskać zezwolenie na korzystanie z repertuaru autorów, których prawami zarządzają.
- ³¹ W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty Airfield i Canal Digitaal wskazały, że nie dokonują one reemisji, lecz oferują widzom jedynie satelitarne programy telewizyjne w imieniu nadawców. Ich zdaniem chodzi więc o pierwszą i jedyną emisję za pośrednictwem satelity przez samych nadawców telewizyjnych, przy czym nadawcy ci korzystają z ich usług w odniesieniu do technicznej części tego procesu. Wyłącznie nadawcy dokonują czynności istotnych z punktu widzenia prawa autorskiego w rozumieniu art. 49 i 50 loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins.

32 Ze względu na to, że stronom nie udało się dojść do porozumienia, Sabam wytoczyła powództwo przeciwko Airfield i Canal Digitaal przed przewodniczącym Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (sądu pierwszej instancji w Brukseli), a Agicoa wytoczyła powództwo przeciwko Airfield przed przewodniczącym tego samego sądu. Uznał on, że Airfield i Canal Digitaal naruszyły prawa autorskie, którymi zarządzają Sabam i Agicoa.

33 Airfield i Canal Digitaal odwołały się od tych decyzji do sądu odsyłającego.

34 W tych okolicznościach hof van beroep te Brussel postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi, których brzmienie jest identyczne w sprawach C-431/09 i C-432/09:

„1) Czy z dyrektywą 93/83 niezgodne jest, aby dostawca satelitarnej telewizji cyfrowej był zobowiązany do uzyskania zezwolenia od posiadaczy praw w przypadku działania, za pomocą którego nadawca telewizyjny przesyła swoje sygnały będące nośnikami programu albo za pośrednictwem stałego łącza, albo za pośrednictwem zakodowanego sygnału satelitarnego, na rzecz niezależnego od siebie dostawcy satelitarnej telewizji cyfrowej, który powierza związanej ze sobą spółce zakodowanie tych sygnałów i wysłanie do satelity, po czym sygnały te są, za zezwoleniem nadawcy telewizyjnego, jako część pakietu kanałów telewizyjnych i w związku z tym powiązane ze sobą, emitowane na rzecz abonentów dostawcy telewizji satelitarnej, którzy mogą oglądać programy jednocześnie i w niezminionej formie za pośrednictwem udostępnionej im przez dostawcę telewizji satelitarnej karty dekodującej bądź Smartcard?

2) Czy z dyrektywą 93/83 niezgodne jest, aby dostawca satelitarnej telewizji cyfrowej był zobowiązany do uzyskania zezwolenia od posiadaczy praw w przypadku działania, za pomocą którego nadawca telewizyjny przesyła swoje sygnały będące

nośnikami programu, zgodnie ze wskazówkami niezależnego od siebie dostawcy satelitarnej telewizji cyfrowej, do satelity, po czym sygnały te są, za pozwoleniem organizacji radiowej i telewizyjnej, jako część pakietu kanałów telewizyjnych i w związku z tym powiązane ze sobą, emitowane na rzecz abonentów dostawcy telewizji satelitarnej, którzy mogą oglądać programy jednocześnie i w niezmiennionej formie za pośrednictwem udostępnionej im przez dostawcę telewizji satelitarnej karty dekodującej bądź Smartcard?”

- ³⁵ Postanowieniem Prezesa Trybunału z dnia 6 stycznia 2010 r. sprawy C-431/09 i C-432/09 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej oraz w celu wydania wyroku.

W przedmiocie zastosowania dyrektywy 93/83

- ³⁶ W sprawie C-432/09 Agicoa twierdzi, że dyrektywa 93/83 nie znajduje zastosowania w postępowaniach przed sądem krajowym i że pytania prejudycjalne powinny zostać rozpatrzone w odniesieniu do dyrektywy 2001/29.

- ³⁷ W tym względzie wskazuje ona przede wszystkim, że dostawcę pakietu satelitarnego należy odróżnić od nadawcy telewizyjnego, ponieważ jego działalność polega na tworzeniu pakietu usług nadawczych, nie zaś na emisji programów telewizyjnych. W tych okolicznościach bezcelowe jest przywoływanie art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83 w celu zbadania jej działalności, ponieważ przepis ten dotyczy wyłącznie nadawcy.

- 38 Następnie zdaniem Agicoa postępowania przed sądem krajowym nie wchodzi w zakres zastosowania tej dyrektywy, ponieważ dotyczą wyłącznie przekazów, które nie korzystają z satelity w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/83. Wreszcie w postępowaniach tych brak jest przewidzianego w tej dyrektywie aspektu transgranicznego.
- 39 Co się tyczy argumentu pierwszego, należy wskazać, że dotyczy on samej merytorycznej istoty niniejszej sprawy, wobec czego zostanie zbadany w ramach odpowiedzi na pytania prejudycjalne.
- 40 Co się tyczy argumentu drugiego, żaden element akt sprawy nie wskazuje, że przekazy stanowiące przedmiot postępowań przed sądem krajowym nie są dokonywane przy wykorzystaniu satelity w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 93/83.
- 41 Wreszcie, jeśli chodzi o argument trzeci, z pkt 76–145 wyroku z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08 Football Association Premier League i in., opublikowanego w niniejszym Zbiorze, wynika, że publiczne przekazy satelitarne muszą móc być odbierane we wszystkich państwach członkowskich i że wobec tego mają one z definicji charakter transgraniczny. Ponadto przekazy stanowiące przedmiot postępowań przed sądem krajowym mają taki charakter, ponieważ dotyczą podmiotów belgijskiego i niderlandzkiego – Airfield i Canal Digitaal – i ponieważ sygnały będące nośnikami programów są kierowane w szczególności do widzów zamieszkałych w Belgii i w Luksemburgu.
- 42 W tych okolicznościach argumentacja Agicoa nie może zostać uwzględniona i należy zbadać pytania prejudycjalne w odniesieniu do dyrektywy 93/83.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- ⁴³ W swoich pytaniach, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy wykładni dyrektywy 93/83 należy dokonywać w ten sposób, że dostawca pakietu satelitarnego jest zobowiązany uzyskać zezwolenie posiadacza odnośnych praw na publiczny przekaz utworów dokonywany w ramach bezpośredniej i pośredniej transmisji programów telewizyjnych takich jak stanowiące przedmiot postępowań przed sądem krajowym.

Uwagi wstępne

- ⁴⁴ Przede wszystkim należy przypomnieć, że dyrektywa 93/83 nie stanowi jedyne go instrumentu w dziedzinie własności intelektualnej i że przy uwzględnieniu wymogów wynikających z jednolitości i spójności porządku prawnego Unii to pojęcie wynagrodzenia należy interpretować w świetle przepisów i zasad ustanowionych przez ogół dyrektyw dotyczących własności intelektualnej, takich jak w szczególności dyrektywa 2001/29 (zob. analogicznie wyrok z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie C-271/10 VEWA, Zb.Orz. s. I-5815, pkt 27).
- ⁴⁵ Następnie, co się tyczy stanu faktycznego, którego dotyczą pytania prejudycjalne, należy na wstępie wyjaśnić, że bezpośrednie i pośrednie transmisje programów telewizyjnych nie stanowią wyłącznych środków transmisji programów wchodzących w skład odnośnego pakietu satelitarnego.
- ⁴⁶ Programy te są bowiem również emitowane przez nadawców spoza tego pakietu, przy wykorzystaniu środków umożliwiających im bezpośredni dostęp do telewizorów, takich jak nadawanie naziemne.

- 47 Wspomniane bezpośrednie i pośrednie transmisje uzupełniają zatem te środki nadawania w celu poszerzenia kręgu telewidzów odbierających odnośne przekazy, zważywszy że transmisje te są równoległe i symultaniczne, a udział dostawcy pakietu satelitarnego nie ma wpływu na treść takich przekazów ani ich porę.
- 48 Wreszcie w sprawach przed sądem krajowym bezsporne jest, że nadawcy mają zezwolenie posiadaczy odnośnych praw na przekaz ich utworów drogą satelitarną, natomiast dostawca pakietu satelitarnego nie ma żadnego porównywalnego zezwolenia.
- 49 W związku z tym należy wskazać, że w niniejszych sprawach Airfield i Canal Digitaal twierdzą, że każda z tych bezpośrednich i pośrednich transmisji programów telewizyjnych stanowi pojedynczy publiczny przekaz satelitarny w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83, czyli, w konsekwencji, niepodzielny przekaz, który może zostać przypisany wyłącznie danemu nadawcy. Na tej podstawie wyciągają wniosek, że dostawcy pakietu satelitarnego nie można uznać za podmiot dokonujący publicznego przekazu w rozumieniu tego przepisu, a zatem nie może on być zobowiązany do uzyskania zezwolenia posiadaczy odnośnych praw, jeśli chodzi o te transmisje.
- 50 W tych okolicznościach, aby stwierdzić, czy wspomniany dostawca pakietu satelitarnego jest zobowiązany uzyskać takie zezwolenie, należy zbadać, po pierwsze, czy każda z pośrednich i bezpośrednich transmisji programów telewizyjnych stanowi pojedynczy przekaz publiczny, czy też przeciwnie, każda z tych transmisji oznacza dwa niezależne przekazy. Po drugie, należy sprawdzić, czy ewentualny niepodzielny charakter takiego przekazu oznacza, że ów dostawca pakietu satelitarnego nie jest zobowiązany uzyskać zezwolenia od posiadaczy odnośnych praw na swój udział w tym przekazie.

W przedmiocie pojęcia publicznego przekazu satelitarnego

51 Każda transmisja, zarówno bezpośrednia jak i pośrednia, stanowi pojedynczy publiczny przekaz satelitarny, o ile spełnia całość łącznych warunków przewidzianych w art. 1 ust. 2 lit. a) i c) dyrektywy 93/83.

52 Taka transmisja stanowi zatem pojedynczy publiczny przekaz satelitarny:

- jeśli jest inicjowana przez „działanie”, w wyniku którego wprowadzane są sygnały będące nośnikami programu, „dokonywane pod kontrolą nadawcy i na jego odpowiedzialność”;
- jeśli sygnały te są wprowadzane „do zamkniętego łańcucha przekazu, prowadzącego do satelity i z powrotem na Ziemię”;
- jeśli sygnały te są „przeznaczonego do odbioru publicznego” oraz
- jeśli nastąpiło „udostępnienie odbiorcom przez nadawcę lub za jego zgodą” środków dekodowania przekazu, jako że sprawy przed sądem krajowym dotyczą sygnałów kodowanych.

53 Co się tyczy warunku pierwszego, należy przypomnieć, w odniesieniu do pośredniej transmisji programów telewizyjnych, że nadawcy sami wprowadzają sygnały będące nośnikami programów do odnośnego łańcucha przekazów, dostarczając te sygnały

dostawcy pakietu satelitarnego i umożliwiając temu ostatniemu ich wprowadzenie do „uplinku” przekazu satelitarnego.

- 54 Czyniąc to, nadawcy sprawują kontrolę nad działaniem, w wyniku którego wspomniane sygnały są wprowadzane do przekazu do satelity, i ponoszą za nie odpowiedzialność.
- 55 Jeśli chodzi o bezpośrednią transmisję programów telewizyjnych, należy zauważyć, że nadawcy sami wprowadzają sygnały będące nośnikami programów telewizyjnych bezpośrednio do „uplinku” przekazu satelitarnego, co tym bardziej oznacza, że sprawują kontrolę nad działaniem, w wyniku którego wspomniane sygnały są wprowadzane do odnośnego przekazu, i spoczywa na nich odpowiedzialność za to działanie.
- 56 W związku z tym należy wyjaśnić, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby sprawowanie kontroli i odpowiedzialność w zakresie wspomnianych pośrednich i bezpośrednich transmisji były, w razie potrzeby, współdzielone z dostawcą pakietu satelitarnego. Po pierwsze, z samego brzmienia art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83 wynika bowiem, że kontrola i odpowiedzialność w rozumieniu tego przepisu dotyczą nie całości przekazu, lecz wyłącznie działania, w wyniku którego wprowadzane są sygnały będące nośnikiem programów. Po drugie, żaden przepis tej dyrektywy nie wymaga, aby kontrola i odpowiedzialność dotyczące całości tego przekazu miały charakter wyłączny.
- 57 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że zarówno pośrednia transmisja programów telewizyjnych jak i ich transmisja bezpośrednia spełniają warunek pierwszy przewidziany w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83.

- 58 Co się tyczy warunku drugiego, z orzecznictwa Trybunału wynika przede wszystkim, że dyrektywa 93/83 dotyczy zamkniętego systemu komunikacji, w którym satelita stanowi element centralny, zasadniczy i niezastąpiony, w związku z czym w przypadku zakłóceń w jego pracy transmisja sygnałów jest technicznie niewykonalna i wobec tego nie ma możliwości odbioru publicznego (zob. podobnie wyrok z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie C-192/04 Lagardère Active Broadcast, Zb.Orz. s. I-7199, pkt 39).
- 59 W niniejszej sprawie bezsporne jest, że satelita stanowi element centralny, zasadniczy i niezastąpiony zarówno bezpośredniej transmisji programów telewizyjnych jak i ich transmisji pośredniej, tak iż oba sposoby transmisji stanowią takie zamknięte systemy komunikacji.
- 60 Następnie, choć prawdą jest, że podczas pośredniej transmisji programów telewizyjnych Airfield i Canal Digitaal biorą udział w przetwarzaniu sygnałów będących nośnikami programów emitowanych przez nadawców, należy przypomnieć, że udział ten polega w istocie na odbiorze sygnałów od nadawców, w razie potrzeby ich odfiltrowaniu, ponownym zaszyfrowaniu i przekazaniu do odnośnego satelity.
- 61 Sam ten udział wchodzi w zakres normalnych działań o charakterze technicznym z zakresu przygotowania sygnałów do ich wprowadzenia do „uplinku” przekazu satelitarnego. Często jest on niezbędny, aby umożliwić wykonanie tego przekazu lub je ułatwić. W konsekwencji udział ten należy zakwalifikować jako zwykłą procedurę techniczną dotyczącą sygnałów będących nośnikami programów, w związku z czym, zgodnie z motywem 14 dyrektywy 93/83, nie można uznać, że powoduje on przerwę w łańcuchu przekazu, którego dotyczy.

- ⁶² Wreszcie, jeśli chodzi o bezpośrednią transmisję programów telewizyjnych, należy przypomnieć, że udział Airfield i Canal Digitaal ogranicza się do dostarczenia odpowiednim nadawcom kluczy dostępu w celu umożliwienia abonentom Airfield późniejszego odkodowania programów przy wykorzystaniu karty dekodującej.
- ⁶³ Jako że bezsporne jest, iż Airfield i Canal Digitaal dostarczają owe klucze dostępu nadawcom, zanim wprowadzą oni sygnały będące nośnikami programów do odpowiedniego łańcucha przekazu, takie działanie Airfield i Canal Digitaal nie może przerywać tego łańcucha przekazu.
- ⁶⁴ W tych okolicznościach należy stwierdzić, że pośrednie i bezpośrednie transmisje programów telewizyjnych spełniają warunek drugi przewidziany w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83.
- ⁶⁵ Co się tyczy warunku trzeciego, niekwestionowane jest, po pierwsze, że od momentu wyemitowania sygnałów do satelity, są one skierowane do pewnego kręgu odbiorców, to znaczy do odbiorców posiadających kartę dekodującą dostarczoną przez Airfield.
- ⁶⁶ Po drugie, choć sygnały wchodzące w skład transmisji pośredniej podlegają pewnym technicznym adaptacjom, adaptacje te są dokonywane przed wprowadzeniem ich do „uplinku” przekazu satelitarnego i stanowią – jak zostało to stwierdzone w pkt 61 niniejszego wyroku – zwykłe procedury techniczne. W tych okolicznościach wspomniane adaptacje nie mogą być uznane za mające wpływ na przeznaczenie wspomnianych sygnałów.

⁶⁷ W konsekwencji należy stwierdzić, że sygnały będące nośnikami programów, emitowane w ramach bezpośredniej i pośredniej transmisji programów telewizyjnych, są przeznaczone do odbioru publicznego oraz że wobec tego transmisje te spełniają warunek trzeci przewidziany w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83.

⁶⁸ Co się tyczy warunku czwartego, bezsporne jest, że w ramach transmisji stanowiących przedmiot postępowań przed sądem krajowym, środki dekodowania przekazu są udostępniane odbiorcom nie przez nadawców, lecz przez dostawcę pakietu satelitarnego. Niemniej z akt sprawy nie wynika, że ów dostawca dostarcza te środki odbiorcom bez zgody nadawców, co wymaga jednak weryfikacji przez sąd krajowy.

⁶⁹ W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, z zastrzeżeniem weryfikacji przez sąd krajowy, że zarówno pośrednia transmisja programów telewizyjnych jak i bezpośrednia transmisja programów telewizyjnych spełniają wszystkie warunki przewidziane w art. 1 ust. 2 lit. a) i c) dyrektywy 93/83 i że wobec tego każdą z nich należy uważać za stanowiącą pojedynczy publiczny przekaz satelitarny, a zatem za niepodzielną.

⁷⁰ Niemniej niepodzielność takiego przekazu w rozumieniu rzeczzonego art. 1 ust. 2 lit. a) i c) nie oznacza jednak, że udział dostawcy pakietu satelitarnego w tym przekazie może następować bez zezwolenia posiadaczy odnośnych praw.

W przedmiocie zezwolenia na publiczny przekaz satelitarny

- ⁷¹ Przede wszystkim, zgodnie z art. 2 dyrektywy 93/83, wszelki publiczny przekaz satelitarny chronionych utworów wymaga zezwolenia posiadaczy praw autorskich.
- ⁷² Następnie, z orzecznictwa Trybunału wynika, że takie zezwolenie powinno w szczególności zostać uzyskane przez osobę, która inicjuje taki przekaz lub która bierze w nim udział w taki sposób, iż poprzez ten przekaz udostępnia chronione utwory nowemu kręgowi odbiorców, to znaczy odbiorcom, którzy nie zostali uwzględnieni przez autorów chronionych dzieł w ramach zezwolenia udzielonego innej osobie (zob. analogicznie, co się tyczy pojęcia publicznego przekazu w rozumieniu art. 3 dyrektywy 2001/29, wyrok z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie C-306/05 SGAE, Zb.Orz. s. I-11519, pkt 40, 42; postanowienie z dnia 18 marca 2010 r. w sprawie C-136/09 Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, pkt 38).
- ⁷³ Znajduje to również potwierdzenie w motywie 17 dyrektywy 93/83, zgodnie z którym posiadaczom odnośnych praw powinno zostać zapewnione stosowne wynagrodzenie za publiczny przekaz satelitarny ich utworów, które to wynagrodzenie uwzględnia wszystkie aspekty nadania, takie jak faktyczna i potencjalna liczba jego odbiorców (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Football Association Premier League i in., pkt 108, 110).
- ⁷⁴ Jednakże nie jest konieczne uzyskanie wspomnianego zezwolenia przez daną osobę, jeśli jej udział w przekazie ogranicza się, zgodnie z motywem 27 dyrektywy 2001/29, do zwykłego dostarczenia urządzeń fizycznych przeznaczonych do umożliwienia lub dokonania tego przekazu.

⁷⁵ W związku z tym należy stwierdzić, że zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 93/83 publiczny przekaz satelitarny, taki jak stanowiący przedmiot postępowań przed sądem krajowym, jest inicjowany przez nadawcę, pod którego kontrolą i na którego odpowiedzialność sygnały będące nośnikami są wprowadzane do łańcucha przekazu, prowadzącego do satelity. Ponadto bezsporne jest, że ów nadawca udostępnia w ten sposób chronione utwory, co do zasady, nowemu kręgowi odbiorców. W konsekwencji nadawca ten jest zobowiązany uzyskać zezwolenie przewidziane w art. 2 dyrektywy 93/83.

⁷⁶ Niemniej jednak stwierdzenie to nie wyklucza udziału innych podmiotów w przekazie takim jak wspomniany w powyższym punkcie, w wyniku którego udostępniają one przedmioty ochrony szerszemu kręgowi odbiorców niż przewidziany przez odnośnego nadawcę, to znaczy odbiorcom, którzy nie zostali uwzględnieni przez autorów utworów przy udzieleniu zezwolenia na ich wykorzystanie przez wspomnianego nadawcę, skutkiem czego udział tych podmiotów nie jest objęty zezwoleniem udzielonym odnośnemu nadawcy.

⁷⁷ W okolicznościach takich jak zaistniałe w sprawach, których dotyczą postępowania przed sądem krajowym, może się tak zdarzyć w szczególności jeśli dany podmiot poszerza krąg osób mających dostęp do tego przekazu i tym samym udostępnia przedmioty objęte ochroną nowemu kręgowi odbiorców.

⁷⁸ W związku z tym należy wskazać, że dostawca pakietu satelitarnego dokonuje, z jednej strony, kodowania odnośnego przekazu lub dostarcza nadawcom klucz dostępu do tego przekazu, aby jego abonenci mogli ten przekaz odkodować, z drugiej zaś

strony udostępnia tym abonentom stosowne środki dekodowania, które to działania pozwalają tym samym stworzyć powiązanie pomiędzy przekazem wprowadzonym przez nadawców i tymi abonentami.

79 Taka działalność nie jest jednak tożsama ze zwykłym dostarczeniem urządzeń fizycznych przeznaczonych do zapewnienia lub usprawnienia odbioru pierwotnego przekazu w obszarze zasięgu, której dotyczy sytuacja wspomniana w pkt 74 niniejszego wyroku, lecz stanowi udział w przekazie, bez którego osoby posiadające środki dekodowania nie mogłyby korzystać z nadawanych utworów, pomimo że znajdowałyby się wewnątrz tego obszaru. Osoby te należą zatem do kręgu odbiorców, do którego kieruje swoją ofertę sam dostawca pakietu satelitarnego, udostępniający – poprzez swój udział w odnośnym przekazie satelitarnym – chronione utwory odbiorcom powiększającym grono odbiorców, do których skierowana jest oferta danego nadawcy.

80 Ponadto należy zaznaczyć, że udział dostawcy pakietu satelitarnego stanowi świadczenie odrębnej usługi dokonywane w celu zarobkowym, ponieważ opłata za abonament uiszczana jest przez wspomniane osoby nie na rzecz nadawcy, lecz na rzecz tego dostawcy. Bezsporne jest natomiast, że opłata jest należna nie za ewentualne świadczenia o charakterze technicznym, lecz za dostęp do przekazu dokonywanego przez satelitę, a zatem do utworów i innych przedmiotów objętych ochroną.

81 Wreszcie należy wskazać, że dostawca pakietu satelitarnego nie umożliwia swoim abonentom dostępu do przekazu dokonywanego przez pojedynczego nadawcę, lecz łączy szereg przekazów pochodzących od różnych nadawców w nowy produkt audio-wizualny, przy czym dostawca pakietu satelitarnego decyduje o zawartości utworzonego w ten sposób pakietu.

- 82 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że dostawca pakietu satelitarnego dokonuje poszerzenia kręgu osób mających dostęp do programów telewizyjnych i umożliwia dostęp nowego kręgu odbiorców do utworów i innych przedmiotów objętych ochroną.
- 83 W konsekwencji dostawca pakietu satelitarnego jest zobowiązany uzyskać zezwolenie posiadaczy odnośnych praw na swój udział w odnośnym przekazie, chyba że posiadacze ci uzgodnili z nadawcami, których dotyczy zezwolenie, iż chronione utwory będą również przekazywane odbiorcom za pośrednictwem tego dostawcy, pod warunkiem że, w tym ostatnim wypadku, udział tego dostawcy nie powoduje udostępnienia tych utworów nowemu kręgowi odbiorców.
- 84 Mając na uwadze powyższe, na pytania prejudycjalne należy udzielić odpowiedzi, iż wykładnia art. 2 dyrektywy 93/83 powinna być dokonywana w ten sposób, że dostawca pakietu satelitarnego jest zobowiązany uzyskać zezwolenie posiadacza odnośnych praw na publiczny przekaz utworów dokonywany w ramach bezpośredniej i pośredniej transmisji programów telewizyjnych takich jak stanowiące przedmiot postępowań przed sądem krajowym, chyba że posiadacze ci uzgodnili z nadawcami, których dotyczy zezwolenie, iż chronione utwory będą również przekazywane odbiorcom za pośrednictwem tego dostawcy, pod warunkiem że, w tym ostatnim wypadku, udział tego dostawcy nie powoduje udostępnienia tych utworów nowemu kręgowi odbiorców.

W przedmiocie kosztów

- 85 Dla stron postępowań przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowań przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Wykładnia art. 2 dyrektywy Rady 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową powinna być dokonywana w ten sposób, że dostawca pakietu satelitarnego jest zobowiązany uzyskać zezwolenie posiadacza odnośnych praw na publiczny przekaz utworów dokonywany w ramach bezpośredniej i pośredniej transmisji programów telewizyjnych takich jak stanowiące przedmiot postępowania przed sądem krajowym, chyba że posiadacze ci uzgodnili z nadawcami, których dotyczy zezwolenie, iż chronione utwory będą również przekazywane odbiorcom za pośrednictwem tego dostawcy, pod warunkiem że, w tym ostatnim wypadku, udział tego dostawcy nie powoduje udostępnienia tych utworów nowemu kręgowi odbiorców.

Podpisy